

Finn det originale gulvet

I en gammel leilighet kan det under flere lag gulvbelegg og papp skjule seg flotte, gamle trebord. Det kan være strevet verd å få det originale treverket frem i lyset.

Av Chera Westman/ifi.no, ifi.no

Norge er et skogrikt land med lange tradisjoner av å bruke bartre som bygningsmateriale, og i eldre bygninger ble ofte gran og furu brukt som gulvmateriale. Det tradisjonelle gulvbordet var høvlet og frest av furu eller gran. Opprinnelig ble bordene forarbeidet for hånd og lagt side om side. Senere vant samlingsformen med not og fjær utbredelse. Ofte var dette treverket av god kvalitet, som ble malt eller såpebehandlet.

Men i takt med skiftende interiørmoter har nye gulvmaterialer som gulvtepper, vinyl eller linoleum ofte blitt lagt oppå det originale tregulvet.

Gulvet er kanskje hjemmets viktigste interiørprodukt, og ved å pusse opp et gammelt gran- eller furugulv gir du boligen sjel. Hvis du ønsker å få frem gran- eller furugulvet igjen, finnes gode muligheter og noen forskjellige fremgangsmåter.

Hva har du å gå på?

Det første du bør gjøre er å finne ut hva du har å gå på - bokstavelig talt. Finn frem en drill eller en sag og lag et lite hull i et hjørne hvor et lite inngrep ikke synes. Lag hullet passe stort, så du kan se hva som gjemmer seg under lagene med vinyl eller linoleum uten å ødelegge for mye - det kan jo være du ikke finner et bevaringsverdig materiale dypt der nede.

Finner du gammelt treverk i bunn, kan du bytte til en tynnere drill for å finne ut av hvor tykt gulvet er, og

om det er tykt nok til å få slipt ned overflaten til et jevnt og plant gulv.

Neste skritt er å få fjernet de gamle gulvmaterialene. Mange ganger ble gamle linoleum- og vinylgulv og tepper limt med en type lim som det slett ikke er enkelt å fjerne. Innimellom ligger også et eller flere lag ullpapp under belegget. Prøv først å dra dem vekk med håndkraft, men det er godt mulig at beleggene ble limt grundig og sitter så godt at det ikke lar seg gjøre. Vil du fortsatt gjøre jobben selv, må du regne med at det både er slitsomt og tidkrevende, og at det vil ta mer enn en helg å få gulvet pent.

Strippe gulvet

Det mest effektive er å først bruke en såkalt stripper, som skjærer bort de gamle lagene. Denne får du leid hos et firma som leier ut maskiner til bygg- og anleggsnæringen. Deretter bruker dere en parkettslipemaskin med svært grovt slipepapir. Når du har fått frem tregulvet bytter du til finere papir, slik at du får en jevn og fin overflate.

Lim og gammelt belegg vil sannsynligvis klistre seg fast i slipepapiret. Det er derfor viktig å ha tilstrekkelig med slipepapir så du kan bytte dem ut straks de blir klissete av lim og papp fra gulvet. Se til at papirene er grove nok. De slipepapirene som eventuelt blir til overs, kan leveres tilbake når du leverer tilbake maskinen. Du betaler kun for det du bruker!

Det er mulig å få leid slipemaskiner hos enkelte interiør-, jernvare- og byggvareforhandlere og hos spesielle maskinutleiere. Gulvet skal kryssslipes og du vil trenge flere typer maskiner: en stor til selve gulvet, en mindre kantsliper langs veggene og gjerne en håndholdt trekantsliper for hjørner og steder hvor det er vanskelig å komme til ellers. Vær forsiktig ved bruk av slipemaskiner, uten tidligere erfaring med slikt utstyr kan man gjøre mye skade. Det er nemlig lett å miste kontrollen over maskinen, og dermed lage spor og sår som ødelegger gulvbordene. Med dagens utstyr er oppsliping av gulv mer eller mindre støvfritt. Ved riktig bruk av utstyr og verktøy blir resultatet dessuten veldig pent.

Pass på spikrene

I eldre dager ble det ofte brukt spiker i tillegg til lim ved montering av linoleum. Disse må fjernes før du setter i gang med å strippe og slippe gulvet - ellers kan utstyret ta skade. Også i fugene, i not- og fjærskjøtene, på gamle tregulv vil det kunne sitte svære spikrer som fester bordene mot underlaget. Disse kan skade maskinen dersom de kommer opp i overflaten ved stripping eller sliping, derfor er det viktig å forsenke dem ved å ved å bruke en spikerdor.

Bruk fagfolk

I de aller fleste tilfeller gjør en fagperson jobben raskere og med et penere resultat enn folk flest. Og dersom du regner inn bruken av din egen tid, blir det kanskje ikke så mye dyrere heller.

En profesjonell gulvsliper har mulighet og kompetanse til å bruke andre typer maskiner enn folk flest, noe som gjør jobben svært mye raskere. Til denne typen oppgave vil en fagmannen heller bruke en type fres med en spesialvalse av wolframkarbid. På denne maskinen brukes det valser med forskjellig korning (grovhet), hvor man først freser vekk lim og belegg med en veldig grov valse, og deretter finsliper med finere valse.

Overflatebehandling

Når det originale tregulvet er kommet frem, skal det overflatebehandles. For å spare penger kan du godt gjøre overflatebehandlingen selv, men sette bort selve grovjobben med sliping.

Et nyslipt gulv av gran eller furu vil bli gult med tiden, og for å få stoppet denne prosessen blir luting anbefalt. Ved å bruke hvitpigmentert lut, blir resultatet et ekstra lyst gulv. Vær oppmerksom på at et nylutet grangulv er svakt grønt, men at denne grønnfargen forsvinner av seg selv etter noen måneder - med hvitpigment i luten slipper du "den grønne perioden".

Det vil sannsynligvis åpenbare seg sprekker mellom bordene og kanskje også hull og skader, hvor kvister er falt ut eller noe tungt er blitt dratt over gulvet. I disse sprekkeene vil støv fra slipingen og annen skitt samles opp. Det får du vekk ved å skrape med en kniv eller en skrutrekker. Deretter kan du få tettet sprekkeene med en halvelastisk fugemasse som finnes i mange forskjellige farger.

Luting er ingen overflatebehandling og et lutet gulv må etterbehandles for å motstå smuss og slitasje. Det kan med fordel gjøres med olje, såpe eller lakk. Disse produktene finnes både med og uten tilsatte pigmenter. Det er også mulig å farge inn gulvet på forhånd, ved å bruke en beis. Fordelen med det er at beisen trekker seg ned i treet og blir der, uavhengig av slitasje på overflaten. Nok et alternativ er å male gulvet, da trenger det ikke å lutes.

Legg et nytt lag

Et siste alternativ er å montere et nytt gulv oppå det gamle. Alle nye gulvmaterialer trenger plane og jevne underlag, og derfor blir det anbefalt å rette ut det du har i dag. Det beste er å bruke en selvutjevnenende gipsbasert avrettingsmasse som flyter fint ut og danner en plan overflate.

Før avrettingsmassen påføres må gulvet primes. Fjern først alt løst materiale og grunn med en primer som rulles på gulvet. Eventuelle sprekker ved veggene og i gulvet tettes med akrylfugemasse, så avrettningsmassen ikke flyter ut i sprekkeene. Når avrettingsmassen er tørr, skrapes eventuelle knaster bort med en stålsparkel, og deretter kan dere legge et hvilket som helst gulv oppå.